ZŠ a MŠ Polanka nad Odrou

Plán EVVO pro školní rok 2023/2024

Obsah

A) Všeobecná část 1
1. Charakteristika školy 1
2. Rozbor ŠVP z pohledu EVVO 4
3. Teoretická východiska plánu EVVO 5
4. Příklady aktivit vedoucích k naplňování jednotlivých cílů koncepce EVVO 5
5. Příklady vhodných lokalit pro výuku v rámci EVVO v okolí školy 6
6. Realizace plánu EVVO a jeho evaluace 7
B) Plán aktivit 8
1. Rámcový plán aktivit pro ZŠ 8
2. Rámcový plán aktivit pro MŠ 8
3. Podrobný plán aktivit pro ZŠ 9
A) Aktivity na celoškolní úrovni 9
B) Aktivity na třídní úrovni 10
4. Podrobný plán aktivit pro MŠ 19

A) Všeobecná část

1. Charakteristika školy

Základní škola a mateřská škola Polanka nad Odrou vznikla sloučením institucí Základní školy Heleny Salichové a Mateřské školy Polanka nad Odrou k 1. 1. 2019.

Mateřská škola je budova pavilonového typu situována ve středu obce. Kapacita školy je 150 dětí. Od roku 2017 provozuje škola 6–8 tříd s celodenní docházkou podle počtu přihlášených dětí.

Základní škola je úplná škola s devíti postupnými ročníky. Na prvním stupni (1. až 5. ročník) i na druhém stupni (6. až 9. ročník) je zpravidla po dvou paralelních třídách. Základní škola vzdělává 350–400 žáků, průměrná naplněnost tříd je 22–25 žáků. Škola provozuje ranní a odpolední školní družinu, zabezpečuje stravování žáků prostřednictvím vlastní školní jídelny.

Výuka dětí probíhá ve třech budovách.

Předškolní vzdělávání ve vedlejší budově na ul. Malostranská 124 (budova C). Budova je jednopatrová, rozdělená na tři pavilony. Přízemí je částečně bezbariérové. V přízemí pavilonu A, B jsou čtyři třídy a v 1. patře pavilonu A, B jsou tři třídy. Kolem budovy MŠ se rozkládá velká zahrada s různorodými hracími prvky pro děti. Zatravněný terén je uměle zvlněný, bohatě osázen zelení a působí přívětivým dojmem pro pobyt dětí ve venkovním prostředí.

Základní vzdělávání probíhá v budovách na ul. H. Salichové 816 (hlavní školní budova – budova A) a na ul. H. Salichové 1053 (vedlejší školní budova – budova B). V budově B jsou umístěny tři třídy 1. stupně ZŠ, dále je zde umístěna školní jídelna a oddělení školní družiny. Obě budovy jsou situovány v klidné části obce s bohatou zelení v blízkosti sportovní haly a sportovního hřiště. Většina dětí, zhruba 90–95%, má trvalé bydliště v Polance nad Odrou, do školy tedy chodí pěšky nebo jezdí na kole, ze vzdálenějších částí obce využívají autobusové spojení. Obě budovy školy jsou v dosahu městské hromadné dopravy. Zbývající žáci dojíždí ze sousedních obcí.

Areál základní školy tvoří školní budovy A, B, dále sportovní hřiště a sportovní hala a venkovní areál školy sloužící k relaxaci dětí, ke sportovnímu vyžití dětí ve školní družině, příležitostně také k výuce přírodovědných nebo výchovných předmětů (prvouka, přírodověda, výtvarná výchova, praktické činnosti). Areál školy není oplocený.

Školní budovy základní školy jsou vybaveny moderní audiovizuální technikou, odbornými učebnami fyziky – chemie, přírodopisu, informatiky, jazyků. Škola má zajištěn bezbariérový přístup, včetně schodolezu, je přizpůsobená vzdělávání hendikepovaných žáků.

Pro výchovu a vzdělávání v oblasti environmentální výchovy má škola velmi výhodnou pozici. Katastrální území obce leží částečně v CHKO Poodří a to hned v jeho nejcennější části – NPR Polanská niva. Zachovalé lesní a mokřadní biotopy v bezprostředním okolí obce jsou vhodným vzdělávacím prostředím pro řadu témat spojených právě s těmito ekosystémy.

1. 1. SWOT analýza

Silné stránky	Příležitosti
• Pozitivní klima ve škole • Spolupráce všech zaměstnanců • Lokalita školy – blízkost CHKO Poodří, velmi pěkné okolí školy (bohatá zeleň, klid) • Vedení školy nakloněné realizaci EVVO • Přírodovědný kroužek pro žáky 1. stupně • Propracovaná koncepce rozvoje EVVO • Osobní zájem mnohých učitelů o tuto problematiku	• Dobře pracující „ekotým“ školy • Navázání kontaktů s organizacemi a institucemi zaměřených na EVVO • Zapojení se do soutěží a projektů zaměřených na poznávání přírody • Zajištění vícedenních aktivit v ekologických centrech • Fungující třídění odpadů a podpora ekologického provozu školy • Vybudování učebny EVVO ve venkovním prostředí • Podpora dalšího vzdělávání pedagogů • Lepší spolupráce s rodiči prostřednictvím komunitních akcí KRPŠ
Slabé stránky	Hrozby
• Chybějící „ekotým“ školy • Nízká motivace pedagogů a žáků • Nesystematická volba aktivit se zaměřením na EVVO	• Nevyužití rozsáhlého pozemku v okolí školy k vybudování venkovní učebny • Nezájem ze strany některých rodičů k tématům EVVO ve škole a rodině

2. Rozbor ŠVP z pohledu EVVO

2. 1. Přesahy a vazby EVVO v jednotlivých vyučovacích předmětech:

2. 1. 1. Předškolní vzdělávání

VZDĚLÁVACÍ OBSAH	PŘESAH DO ENVIROMENTÁLNÍ VÝCHOVY
Žluté sluníčko hřeje na líčko (orientace na poznávání letní přírody) Kutálí se červené jablíčko (orientace na poznávání podzimní přírody) Září bílá hvězdička (orientace na poznávání zimní přírody) Travička se zelená (orientace na poznávání jarní přírody)	Vnímání přírody a života v ní Rozmanitost života v přírodě Vztah člověka k přírodě Ochrana přírody

2. 1. 2. Základní vzdělávání

Provázanost učiva jednotlivých předmětů v jednotlivých ročnících s tematickými okruhy průřezového tématu environmentální výchova je podrobně zpracována v ŠVP. V tabulce jsou uvedeny ilustrativní příklady začlenění jednotlivých tematických okruhů tohoto průřezového tématu do učiva konkrétního předmětu v konkrétním ročníku.

Tematický okruh	Ročník	Předmět	Učivo
Ekosystémy	4. ročník 9. ročník	PŘV PŘ	Ekosystém a základní druhy ekosystémů Ochrana přírody
Základní podmínky života	5. ročník 6. ročník 9. ročník	PŘV PŘ PŘV	Sluneční záření, voda, vzduch, půda Třídění organismů Atmosféra, hydrosféra, litosféra Živé a neživé složky životního prostředí
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	5. ročník 8. ročník 9. ročník	PŘV FY FY CH	Rozmanitost životních podmínek Teplo Ochrana před radioaktivním zářením, vliv na životní prostředí Chemický průmysl v ČR – výrobky, rizika v souvislosti se životním prostředím, recyklace surovin, koroze
Vztah člověka k prostředí	3. ročník 6. ročník 8. ročník	PR PPŘ FY	Ochrana přírody Odpadové hospodářství naší obce Ochrana před nadměrným hlukem

3. Teoretická východiska plánu EVVO

3. 1. Okruhy průřezového tématu environmentální výchova

1. Ekosystémy
2. Základní podmínky života
3. Lidské aktivity a problémy životního prostředí
4. Vztah člověka k prostředí

3. 2. Obecné cíle environmentální výchovy

1. Rozvíjet senzitivitu žáků vůči přírodě a životnímu prostředí.
2. Vést žáky k pochopení specifik jednotlivých ekosystémů a provázanosti prostředí s druhovou pestrostí.
3. Poznávat druhovou pestrost přírody zejména v okolí školy, vytvářet pozitivní vztah k živým organismům.
4. Pochopit podmínky života na Zemi a sledovat změny těchto podmínek. Zamýšlet se nad důsledky, které změny podmínek života na Zemi mají a v budoucnosti by mohly mít.
5. Zamýšlet se nad aktivitami lidské činnosti, které ovlivňují životní prostředí.
6. Zamýšlet se nad vlastními aktivitami, kterými ovlivňuji životní prostředí a nad možnostmi dosáhnout takových změn svého chování, aby jeho dopady na životní prostředí byly minimální.
7. Porovnávat stav životního prostředí v minulosti a současnosti a rozpoznané změny dávat do souvislostí s lidskou činností.
8. Hledat možnosti nápravy negativních důsledků lidské činnosti na životní prostředí s důrazem na nejbližší prostředí. Realizovat takové aktivity, které vedou k nápravě negativních důsledků lidské činnosti a takové aktivity, které vedou ke kultivaci prostředí ve smyslu podpory druhové rozmanitosti.

4. Příklady aktivit vedoucích k naplňování jednotlivých cílů koncepce EVVO

Rozvoj senzitivity žáků (3. 2. 1)
- výuka ve venkovním prostředí v areálu nebo mimo areál školy
- vycházky do přírodně zajímavých lokalit v okolí školy
- výtvarné aktivity tematicky využívající pestrosti přírody
- návštěva statku s možností podílet se na péči o domácí zvířata
- návštěva zahrady nebo zahradního centra
- chov zvířat v prostorách školy

Pochopení specifik ekosystémů, poznávání druhové pestrosti přírody (3. 2. 2 - 3)
- exkurze do přírodních lokalit, které reprezentují hlavní typy ekosystémů (přehled vhodných lokalit viz dále)
- badatelské aktivity v těchto lokalitách
- badatelské aktivity v prostorách školy
- badatelské aktivity v muzeích
- prezentace vzdálenějších lokalit prostřednictvím audiovizuální techniky

Pochopení podmínek života na Zemi, vliv aktivit lidské činnosti na životní prostředí (3. 2. 4 – 6)
- účast na besedách zabývající se klimatickými změnami, znečišťováním ovzduší, půdy a vody
- pěstování rostlin a chov zvířat v areálu školy
- badatelské aktivity v oblasti znečištění prostředí a spotřebních návyků lidí
- exkurze do čističky odpadních vod a OZO
- exkurze do záchranné stanice živočichů

Porovnání životního prostředí v čase (3. 2. 7)
- práce se statistikami výskytu živočišných a rostlinných druhů
- porovnávání dobových a současných mapových podkladů a obrazových materiálů
- beseda s pamětníky zabývajícími se zemědělstvím, myslivostí, biologií apod.

Negativní důsledky lidské činnosti a hledání východisek (3. 2. 8)
- úklidové brigády v okolí školy nebo v přírodně hodnotných lokalitách
- vyčištění lokalit od invazivních rostlin
- vyvěšování a čištění budek pro ptáky
- krmení ptáků v zimních měsících

5. Příklady vhodných lokalit pro výuku v rámci EVVO v okolí školy

5. 1. Mokřadní biotopy

- rybniční soustavy v CHKO Poodří
- meandry řeky Odry, slepá ramena a periodické tůně v CHKO Poodří
- PR Přemyšov
- Kozmické ptačí louky

5. 2. Lesní krajina

- Blücherův les
- Polanecký les
- PR Rezavka
- PR Přemyšov

5. 3. Lidská sídla

- Ostrava-Polanka nad Odrou
- Ostrava-Poruba
- Klimkovice

5. 4. Zemědělská krajina

- okolí Ostravy-Polanky nad Odrou

5. 5. Lokality vhodné pro výuku geologie

- bludné balvany v Polance nad Odrou
- lom Trhůvka (Dobroslavice) – moravská droba
- NPP Landek – povrchové výchozy černého uhlí

6. Realizace plánu EVVO a jeho evaluace

Na úrovni aktivit pro jednotlivé třídy bude plán EVVO ve školním roce 2023/2024 realizován v 1.–3. ročnících prvního stupně a v 6.–8. ročnících druhého stupně. V dalším školním roce pak budou třídní aktivity zavedeny ve všech ročnících.

Realizace celoškolních aktivit by měla v aktuálním školním roce proběhnout v plném rozsahu.

Při realizaci plánu EVVO pro předškolní vzdělávání může dojít k jednotlivým změnám či nesplnění některých aktivit v důsledku organizačních omezení, kolize jednotlivých aktivit apod.

Koordinátor EVVO vypracuje na závěr školního roku Hodnocení plnění plánu EVVO, ve kterém uvede přehled realizovaných aktivit uvedených v plánu, zhodnotí jejich přínos vzhledem k cílům EVVO a organizační a časovou únosnost vzhledem k naplňování dalších cílů vzdělávání. Zhodnocení plnění části plánu EVVO pro předškolní vzdělávání provede koordinátor ve spolupráci se zástupkyní ředitele MŠ. Hodnocení plnění plánu EVVO bude hlavním podkladem pro případné aktualizace plánu pro další školní roky.

B) Plán aktivit

1. Rámcový plán aktivit pro ZŠ

A) Celoškolní úroveň

1) závazné aktivity

- úklid okolí školy a obce

2) nezávazné aktivity

- adopce chráněného živočicha
- realizace školní kampaně „Týden pro planetu“
- mapování hnízdění ptáků v Polance nad Odrou a okolí

B) Třídní úroveň

1) závazné aktivity

- exkurze do vybraných přírodně hodnotných lokalit a navazující aktivity
- besedy a výukové programy s představiteli institucí zabývajících se ochranou přírody

2) nezávazné aktivity

- další exkurze do přírodně hodnotných lokalit
- další besedy s představiteli institucí zabývajících se ochranou přírody

ad.

C) Osobní úroveň

1) aktivní podíl na nezávazných aktivitách na celoškolní úrovni

2) aktivity v rámci činnosti přírodovědného kroužku

3) individuální aktivity žáka

2. Rámcový plán aktivit pro MŠ

Aktivity s přesahy do EVVO jsou tematicky propojeny se střídáním ročních období. Základní témata, kterými jsou jaro, léto, podzim a zima jsou formulována expresivním stylem tak, aby byla blízká chápání malých dětí (viz Přesahy a vazby EVVO v jednotlivých předmětech).

V níže uvedeném *Podrobném plánu aktivit MŠ* jsou uvedeny aktivity, které probíhají na úrovni celé mateřské školy.

Jako závazné jsou vnímány tyto aktivity:

- aktivity vedoucí k rozvoji kompetencí dětí v oblasti třídění odpadu (třídění odpadu v jednotlivých třídách, sběr papíru)

- aktivity vedoucí k rozvoji kompetencí dětí v oblasti péče o rostliny (péče o rostliny ve třídě, pokusy s klíčící fazolí)

- alespoň jedna exkurze do přírodně hodnotné lokality za rok (CHKO Poodří)

- aktivity v rámci oslav Dne Země (např. dílny s využitím tříděného odpadu)

- sběr kaštanů a žaludů pro zvěř

3. Podrobný plán aktivit pro ZŠ

A) Aktivity na celoškolní úrovni

1) Závazné aktivity

Úklid odpadků v rámci kampaně Ukliďme Česko

Jedná se o celoškolní úklidovou akci, jejímž cílem je vyčištění blízkého i vzdáleného okolí od odpadků.

Aktivity v rámci oslav Dne Země

V rámci oslav Dne Země jednotlivé třídy zrealizují exkurze podle plánu aktivit pro jednotlivé ročníky (viz dále).

2) Nezávazné aktivity

Adopce živočicha v záchranné stanici živočichů

Adopce živočicha v Záchranné stanici živočichů představuje formu praktické pomoci přírodě, která je dostupná každému jedinci. Výběr živočicha, zajímavosti ze způsobu jeho života a dlouhodobá podpora vzbuzují zájem o tuto problematiku a budují celou řadu žádoucích postojů žáků v oblasti ochrany životního prostředí.

Týden pro planetu

Koordinátor EVVO připraví ve spolupráci s vybranými žáky mapu světa, na které budou barevně odlišeny a popsány jednotlivé kontinenty. Žáci budou mít možnost zakoupit si za minimální příspěvek vlaječku s vyobrazením některého z typických živočichů jednotlivých kontinentů. Tyto vlaječky budou žáci umísťovat do vyznačených kontinentů podle toho, kde který živočich žije. Symbolicky a díky finančnímu daru také prakticky podpoří ochranu ohrožených živočichů.

Získané finanční prostředky budou věnovány na podporu vybraného projektu, jehož cílem je efektivní řešení některého aktuálního ekologického problému.

Mapování hnízdění ptáků na území Polanky nad Odrou a v jeho okolí

Cílem projektu je mapování hnízdění ptáků v okolí školy i v širším okolí. Žáci nahlašují koordinátorovi EVVO hnízda jednotlivých druhů ptáků a koordinátor tato hnízda zanáší do mapy. Žáci tak mají možnost získat přehled o hnízdění některých druhů ptáků v okolí školy i v širším okolí.

B) Aktivity na třídní úrovni

1. třída

Téma: Tajuplný les

Biotop: les

Rozsah: dva vyučovací dny

Forma: doporučuje se pracovat formou tematické výuky

Doporučené období: konec dubna, začátek května

Motivační východiska tématu:

Les svou mnohotvárností, pestrostí, přítmím a zvukovými kulisami přirozeně láká dětskou duši a probouzí dětskou fantazii. Proto je právě tento biotop vybrán pro vstup do problematiky životního prostředí. Důraz je kladen na poznávání lesa prostřednictvím zážitku a utváření pozitivního vztahu k tomuto prostředí. Problematika ochrany lesa je navozována spíše pomocí uvědomování si estetických a přírodních hodnot tohoto biotopu. Děti odvozují z vlastní zkušenosti hodnotu (význam) lesa a seznamují se nenásilnou formou s některými druhy rostlin a živočichů typickými právě pro lesní prostředí.

Výukový program nebo beseda:

- beseda se spolkem Prales dětem

Aktivity:

- exkurze do lesa (Blücherův les)
- hledání stromů podle obrázků
- vnímání lesa všemi smysly

(možnosti: cesta se zavázanýma očima; krátká relaxace v trávě na kraji lesa; krátké putování po jednotlivcích)

- hledání karet zvířat a jejich přiřazování k „domečkům“
- přiřazování zpěvu z nahrávky ke kartám s obrázky ptáků
- obrázková myšlenková mapa - Proč je důležitý les?
- pracovní list – Co už víme o lese

Závazné výstupy:

- fotografie z exkurze
- vypracované pracovní listy k tématu Co už víme o lese

Nezávazné výstupy:

- fotografie ze zážitkových aktivit
- myšlenková mapa k tématu „Proč je důležitý les“

2. třída

Téma: Kde se líbí potápce

Biotop: rybník, tůně

Rozsah: dva vyučovací dny

Forma: doporučuje se pracovat formou tematické výuky

Doporučené období: konec dubna, začátek května

Motivační východiska tématu:

Všechny druhy potápek, které hnízdí v České republice, mohou být vnímány jako jeden z mnoha symbolů konfliktu mezi potřebami přírody a potřebami lidí. Potápky jsou druhy potápivých vodních ptáků, kteří doplácejí na intenzifikaci rybníkářství. Rybníky se v důsledku přerybnění stávají vůči ostatním formám života téměř nepřátelské. Všechny druhy potápek zaznamenávají v posledních desetiletích úbytek populací. Téma nastoluje otázku míry využívání přírodních zdrojů a jeho následků. Dětem by samozřejmě tato ve svém důsledku tíživá situace měla být předkládána citlivě a s důrazem na řešitelnost problému a příklady dobré praxe.

V rámci tématu se děti dozví, jak vypadá rybník přátelský vůči rozmanitým formám života a naopak jak vypadá rybník, který nevytváří vhodné podmínky pro život jiných druhů živočichů a rostlin, než jsou ryby. Žáci se seznámí s některými druhy živočichů a rostlin vázaných na rybník. Děti se budou snažit přijít na to, kteří živočichové by mohli žít v rákosinových porostech nebo proč je vhodné, aby rybníky měly i mělčiny nebo ostrůvky.

Výukový program nebo beseda:

- beseda se spolkem Prales dětem

Aktivity:

- exkurze na vhodnou rybniční soustavu nebo soustavu tůní (NPR Polanská niva)
- pozorování života na rybníku pomocí binokulárních a monokulárních dalekohledů
- přiřazování obrázků k reálně pozorovaným druhům
- vytvoření obrázkového přehledu druhů, které byly pozorovány během exkurze
- měření čistoty vody v rybníku (tůni)
- hledání karet zvířat a jejich přiřazování k „hnízdům“ (nebo jiným obydlím)
- přiřazování zpěvu (hlasu) z nahrávky ke kartám s obrázky ptáků a obojživelníků
- vytváření chronologického přehledu vývojových stádií žáby
- pracovní list – Rybník není jen domovem ryb
- výtvarné aktivity na dané téma

Závazné výstupy:

- fotografie z exkurze
- vypracované pracovní listy k tématu Rybník není jen domovem ryb

Nezávazné výstupy:

- fotografie ze zážitkových aktivit
- vývojová stádia žáby – obrázkový cyklus vývoje žáby
- kresby, malby apod. z výtvarných aktivit

3. třída

Téma: Proč pláče jiřička

Biotop: lidská sídla (město, vesnice)

Rozsah: dva vyučovací dny + beseda k třídění odpadu

Forma: doporučuje se pracovat formou tematické výuky

Doporučené období: konec dubna, začátek května (vyvěšení hnízdní budky: únor)

Motivační východiska tématu:

Jiřička obecná je ubývající druh ptáka vázaného na vesnické nebo městské prostředí. Jako druh odkázaný výhradně na hmyz doplácí zejména na změny v zemědělství (úbytek pastvin a tradičních hospodářství) a snižující se toleranci mnoha lidí vůči hnízdění jiřiček na obytných i jiných budovách. V posledních letech může být pro jiřičky problémem i suchý duben, kdy potřebují stavební materiál, kterým je bláto, na stavbu či opravu svých hnízd. Jiřička může být vnímána jako symbol odvěkého soužití člověka a zvířat založeného na vzájemné toleranci a respektu.

Děti budou prostřednictvím tohoto tématu vedeny k pochopení potřeb některých živočišných druhů vázaných na bezprostřední okolí jejich bydliště. Měly by se seznámit s možnostmi podpory žádoucích živočišných druhů ve vesnickém a městském prostředí (instalace budek, vhodná výsadba a údržba zeleně, krmítka aj.) i s možnostmi předcházení konfliktů mezi přírodou a člověkem v tomto biotopu (např. instalace desek pod hnízda jiřiček a vlaštovek, opatření proti nárazům ptáků do skleněných ploch aj.).

Výukový program nebo beseda:

- beseda k třídění odpadů (OZO), beseda se spolkem Prales dětem

Aktivity spojené s ročníkovým tématem:

- exkurze na místa s výskytem hnízd jiřičky obecné, vlaštovky obecné, případně dalších druhů ptáků
- pozorování života na hnízdě binokulárními dalekohledy
- přiřazování obrázků k reálně pozorovaným druhům
- vyvěšení hnízdní budky a její dlouhodobé sledování, případně údržba
- hledání karet ptáků a jejich přiřazování k hnízdům
- přiřazování zpěvu (hlasu) z nahrávky ke kartám s obrázky ptáků
- pracovní list – Město, které žije
- vytváření přehledu pozorovaných druhů živočichů během exkurze
- výtvarné aktivity na dané téma

Závazné výstupy:

- fotografie z exkurze
- vypracované pracovní listy k tématu Město, které žije

Nezávazné výstupy:

- fotografie ze zážitkových aktivit a vyvěšování hnízdní budky
- obrázkový přehled pozorovaných živočichů
- kresby, malby apod. z výtvarných aktivit

4. třída

Téma: Zvířecí nemocnice

Biotop: téma propojující problematiku více biotopů

Rozsah: dva vyučovací dny + kroužkování ptáků

Forma: doporučuje se pracovat formou tematické výuky

Doporučené období: konec dubna, začátek května

Motivační východiska tématu:

Záchranná stanice živočichů poskytuje péči nemocným, zraněným či oslabeným živočichům, kteří by následkům svých zranění pravděpodobně podlehli nebo nejsou schopni dlouhodobě samostatného života v přírodě. Mnozí živočichové jsou po zotavení vráceni do přírody. Ke zraněním zvířat dochází často v souvislosti s činností člověka (doprava, úrazy elektrickým proudem, technické pasti, napadení psy či kočkami).

Příběhy jednotlivých živočichů mohou dětem poskytnout poučení o aktivitách člověka, které přímo ohrožují přírodu a zároveň je informovat o možnostech přijetí takových opatření, která by snížila rizika takových aktivit vůči přírodě. Znalost této problematiky může nejen posilovat postoj zodpovědnosti dětí vůči přírodě, ale znalost jednotlivých rizikových oblastí je může formovat i jako budoucí řidiče, majitele nemovitostí, zaměstnance i osoby zodpovědné v oblasti politického života.

Výukový program nebo beseda:

- beseda se spolkem Prales dětem (téma korálový útes)

Aktivity spojené s ročníkovým tématem:

- exkurze do Záchranné stanice živočichů v Bartošovicích
- účast na jednom z výukových programů dle aktuální nabídky stanice
- propojování živočichů se symboly rizikových aktivit člověka
- seznámení se s problematikou nalezených mláďat v přírodě formou prezentace či besedy
- pracovní list – Jak to vidí ježek
- výtvarné aktivity na dané téma

Závazné výstupy:

- fotografie z exkurze
- vypracované pracovní listy k tématu Jak to vidí ježek

Nezávazné výstupy:

- nástěnka k problematice přímého ohrožování živočichů činností člověka
- kresby, malby apod. z výtvarných aktivit

5. třída

Téma: Zahrada vítající hosty

Biotop: zahrada

Rozsah: dva vyučovací dny + beseda (Vlčí hlídky)

Forma: doporučuje se pracovat formou tematické výuky

Doporučené období: konec dubna, začátek května

Motivační východiska tématu:

Trendem současnosti je trávení volného času v přírodě. Přitom zahrady našich domovů se mohou stát kouskem přírody uvnitř města či vesnice. Stačí přírodě otevřít dveře a vytvořit jí vhodné prostředí. Někdy stačí jen přírodu nechat pracovat za nás. Zahrady tvoří asi 2% celkové plochy České republiky a jejich údržba v režimu přírodní zahrady může přispět např. k řešení problémů s úbytkem hmyzu, vysycháním krajiny a s tím spojenými sekundárními problémy.

Výukový program nebo beseda:

- beseda se spolkem Prales dětem (téma korálový útes)

Aktivity spojené s ročníkovým tématem:

- exkurze do přírodě blízké zahrady
- seznámení se s prvky zahrady, které zvyšují její biodiverzitu (prezentace, film apod.)
- vytváření projektů - Moje přírodní zahrada
- vytváření hmyzího hotelu
- vypěstování trvalek ze semínek
- seznámení se s některými rostlinami, které jsou hodnotné pro hmyz či jiné živočichy formou prezentace

Závazné výstupy:

- fotografie z exkurze
- projekty – moje přírodní zahrada

Nezávazné výstupy:

- hmyzí hotely
- osázené květináče

6. třída

Téma: Není les jako les

Biotop: les

Forma: doporučuje se pracovat formou tematické výuky

Doporučené období: konec dubna, začátek května

Motivační východiska tématu:

Problematika lesů je díky kalamitní situaci v českých jehličnatých lesích tématem, kterému se v současnosti věnuje velká pozornost. Ve vnímání lesa přežívají stereotypy, které brání mnohým lidem pochopit jeho plnou hodnotu a přijmout jeho přírodní podobu. Celé generace si uvykly vnímat stejnověkou smrkovou monokulturu jako prototyp běžného českého lesa. Ekonomický prospěch stojí za postupnou degradací mnohých lesních porostů nejen u nás. Osvěta k tématu *jak by měl vypadat zdravý les*, může pomoci přicházejícím generacím zaujmout k našim lesům (i k lesům celé planety) zcela nový postoj, který vytvoří potřebný tlak na klíčové instituce, aby reálné ochraně lesů byla věnována skutečná a účinná pozornost a péče.

Výukový program nebo beseda:

- téma besedy vybírá učitel přírodopisu

Aktivity spojené s ročníkovým tématem:

- exkurze do NPR Polanecký les
- seznámení se se základními typy lesa ve střední Evropě
- vytváření herbáře stromů (sběr listů mimo PR)
- přiřazování nahrávek hlasů živočichů k obrázkům
- obrázkové a znalostní kvízy
- vytváření prezentace rostlin jarního aspektu v aplikaci MO PowerPoint z vlastních fotografií (v rámci výuky informatiky)
- vypracování pracovního listu Les – nejrozmanitější ekosystém
- výtvarné aktivity

Závazné výstupy:

- fotografie z exkurze
- pracovní listy Les – nejrozmanitější ekosystém

Nezávazné výstupy:

- prezentace Rostliny jarního aspektu
- herbáře
- kresby, malby apod. z výtvarných aktivit

7. třída

Téma: Kam zmizely koroptve

Biotop: zemědělská krajina

Forma: doporučuje se pracovat formou tematické výuky

Doporučené období: konec dubna, začátek května

Motivační východiska tématu:

Zemědělská krajina zaznamenala v posledních desetiletích nejen na evropském kontinentu asi nejvýznamnější změny ze všech biotopů. Mechanizace a chemizace zemědělství sice přispěly k vyšším výnosům, ale trvale neudržitelná intenzifikace zemědělství je provázena postupnou ztrátou biodiverzity zemědělské krajiny, která nabírá až děsivých měřítek. V našich podmínkách se na úbytku přírodní rozmanitosti zemědělské krajiny podepsalo scelování polních pozemků. Po roce 1989 se na dalším ochuzování přírodní rozmanitosti podílí zejména tlak na intenzifikaci, která je zajišťována používáním umělých hnojiv, insekticidů a herbicidů.

Děti se seznámí s nejdůležitějšími problémy současné zemědělské krajiny. Navštíví místa rozlehlých polních lánů a přesvědčí se o chudosti takového biotopu. Pokud to bude možné, ve stejný den navštíví místa, kde je zemědělská krajina členitější a pestřejší a zkusí porovnat tuto krajinu s předešlou zkušeností. Dále se děti seznámí s některými druhy živočichů a rostlin typickými pro zemědělskou krajinu a s trendy ve vývoji početnosti některých živočichů. Tyto poznatky jim pomohou si vytvořit představy o změnách v naší krajině a dopadu těchto změn.

Výukový program nebo beseda:

- téma besedy vybírá učitel přírodopisu

Aktivity spojené s ročníkovým tématem:

- exkurze do okolí Polanky
- vytváření přehledu pozorovaných druhů
- herbář polních rostlin (plevelů)
- seznámení se se zástupci živočichů a rostlin typických pro zemědělskou krajinu (obrázky, nahrávky hlasů ptáků)
- kvíz
- prezentace k vývoji zemědělské krajiny v ČR za posledních 70 let
- pracovní listy – Krajina plná života
- výtvarné aktivity

Závazné výstupy:

- fotografie z exkurze
- pracovní listy Krajina plná života

Nezávazné výstupy:

- přehledy pozorovaných živočichů
- herbáře
- kresby, malby apod. z výtvarných aktivit

8. třída a 9. třída

Témata: Malý ráj na dosah ruky a Když si řeka hraje

Biotop: zahrada, řeka

Forma: doporučuje se pracovat formou tematické výuky

Motivační východiska 1. tématu:

Mnohé děti z Ostravy – Polanky nad Odrou budou v dospělosti majitelé zahrad a jejich postoje a znalosti v oblasti ochrany přírody budou určovat také jejich přístup vůči těmto pozemkům. Ty se mohou stát přívětivými místy pro mnoho obyvatel živočišné a rostlinné říše. Zodpovědná péče dobrého hospodáře o zahradu se jistě projeví také v zodpovědném přístupu k přírodě a životnímu prostředí obecně.

V dalším bloku aktivit k tématu zahrada (zkušenost s tímto tématem budou děti mít již z 5. ročníku) by žáci měli přejít od plánování prvků zvyšujících biodiverzitu zahrady k jejich realizaci. Prostorem realizace by se měly stát prostory kolem školy. Možností realizace prvků zvyšujících biodiverzitu prostoru kolem školy je více: hmyzí domek, ptačí budka, osázení květináčů, trvalkový záhon, bylinková spirála, založení skalky, zeleninový záhon ad. Možná je i realizace kombinace prvků tak, aby všichni žáci našli uplatnění. Zároveň je třeba pamatovat na potřebu údržby již realizovaných prvků zahrady z minulých let.

Zároveň se žáci seznámí s dalšími obyvateli zahrady z řad rostlin a živočichů a to nejen těch původních, ale i některých nepůvodních, které však mají v našich zahradách své místo i svou přírodní hodnotu.

Motivační východiska 2. tématu:

Řeka svou dynamikou a rozmanitostí láká pozornost člověka od pradávna. Je zajímavé, že národ s tak silně zakořeněnou vodáckou tradicí, je zároveň národem, který většinu svých řek spoutal umělými a regulovanými řečišti. Mnohé řeky tak ztratily nejen své kouzlo, ale také velkou část své přírodní rozmanitosti.

Žáci v rámci bloku aktivit budou moci porovnat vzhled neregulované a regulované řeky. Seznámí se s mnoha druhy rostlin a živočichů, které jsou vázány na vodu. Budou posuzovat, zda je regulované nebo dokonce vydlážděné řečiště vhodným životním prostorem pro vybrané druhy rostlin a živočichů. Mohou prostřednictvím mobilů a fotoaparátů dokumentovat řeku a její okolí a z materiálu vytvořit vlastní prezentaci nebo krátký film.

Výukový program nebo beseda:

- téma besedy vybírá učitel přírodopisu

Aktivity spojené s ročníkovým tématem č. 1:

- exkurze do přírodě blízké zahrady

- vytváření prvků zahrady, které zvyšují její biodiverzitu (chlapci vytvářejí zejména dřevěné výrobky: hmyzí domky, krmítka, budky aj.; dívky osázejí truhlíky trvalkami nebo letničkami, případně realizují jiné prvky zahrady)

- začlenění nových prvků do zeleně v areálu školy nebo do vlastní zahrady

- pracovní listy – Ptačí zahrada

Závazné výstupy:

- fotografie výrobků a osázených truhlíků

- pracovní listy Ptačí zahrada

Nezávazné výstupy:

- fotosoutěž: Jak jsem zvelebil naši zahradu

Aktivity spojené s ročníkovým tématem č. 2:

- exkurze do Polanské nivy k neregulovanému řečišti Odry
- kvíz k danému tématu
- pracovní listy – Meandrující řeka
- výtvarné aktivity k danému tématu

Závazné výstupy:

- fotografie z exkurze
- pracovní listy Meandrující řeka

Nezávazné výstupy:

- kresby, malby apod. z výtvarných aktivit

4. Podrobný plán aktivit pro MŠ

Celoroční aktivity

- Sběr papíru – třídění
- Sběr PET víček – spolupráce s Charitou Hrabyň
- Třídění odpadu v jednotlivých třídách (plast, papír)
- Péče o pokojové květiny

Jednorázové aktivity

- Sběr kaštanů a žaludů – spolupráce s mysliveckým sdružením
- Podzimní uspávání broučků – tvoření domečků pro hmyz
- Instalace a údržba krmítek, krmení ptactva
- Vycházky do CHKO Poodří + krmení zvěře - spolupráce s 1. a 2. třídou ZŠ
- Canisterapie – jak se chováme ke zvířatům
- Den země – tvoření z tříděného odpadu ve spolupráci s rodiči
- Dosazování květinových záhonů a péče o ně
- Exkurze - Družstvo vlastníků Polanka – seznámení s chovem dobytka
- Návštěva chovatelů domácích a hospodářských zvířat – spolupráce s rodiči
- Návštěva vodícího psa v MŠ
- Pokusy s vodou a sněhem
- Pokusy s klíčením – fazole, brambory atd.
- Pozorování vývoje motýla od housenky po vypuštění do volné přírody –„ Motýlí zahrádka“ (v jednotlivých třídách)
- Výlet k Mlýnu u vodníka Slámy – seznámení se s chovem hospodářských zvířat